

Pestpreventie SG De Dijk

anti-pestprotocol
Atlas College / SG De Dijk
Medemblik

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 Pesten	4
1.1 Plagen en pesten	4
1.2 Specifiek pestgedrag	4
1.3 Partijen bij het pestprobleem	5
Hoofdstuk 2 Het anti-pestprotocol	7
2.1 Uitgangspunten	7
2.2 Preventieve aanpak	8
2.3 Het stappenplan na een melding van pesten	8
Hoofdstuk 3 Digitaal pesten ofwel cyberpesten	10
3.1 Wat is cyberpesten?	10
3.2 Hoe wordt er gepest?	10
3.3 Het stappenplan na een melding van cyberpesten	10
3.4 Het stappenplan na een melding van digitaal pesten	11
Bijlagen	13
<i>Bijlage 1</i> <i>Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling</i>	13
<i>Bijlage 2</i> <i>Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest</i>	14
<i>Bijlage 3</i> <i>Informatie voor ouders</i>	16
<i>Bijlage 4</i> <i>De schoolregels</i>	17
<i>Bijlage 5</i> <i>Instanties</i>	19
<i>Bijlage 6</i> <i>Achtergrondinformatie</i>	20
<i>Bijlage 7</i> <i>Webversie</i>	22

Voorwoord

Voor u ligt het anti-pestprotocol van Atlas College locatie SG de Dijk.

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit onze school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat gezamenlijk het beste kunnen aanpakken. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste (onzekerheid, faalangst, depressie, zelfdoding) en de pester (problemen met sociale relaties, positief tegenover het gebruik van geweld, grotere kans om met justitie in aanraking te komen). Kinderen en jongeren in groepsverband -zoals een klas- experimenteren voortdurend met hun eigen grenzen en die van een ander, dit hoort bij een gezonde sociale ontwikkeling. Het is een delicaat proces, soms moet je even over een grens om te weten waar die zich precies bevindt. Pesten speelt zich af in dit grijze vlak, in het gebied waar het niet altijd zichtbaar is of de grens al te vaak is overschreden. Voor experimenteren is een veilige omgeving nodig. Een omgeving waar iedereen het idee heeft mee te mogen doen, waar je trouw mag zijn aan je persoonlijke voorkeuren, waar duidelijkheid is over de regels en waar toezicht gehouden wordt. Pesten heeft een groot effect op het slachtoffer, maar verrassend genoeg een nog groter effect op de omstanders of de zwijgende middengroep. Pesten is dus niet een alleen een zaak van de hoofdpersonen (dader en slachtoffer), maar van de hele groep. Zo'n veilige omgeving creëer je met elkaar; docent, leerlingen én ouders.

Hoofdstuk 1 Pesten

1.1 Plagen en pesten

We spreken over plagen wanneer de effecten van dat gedrag niet onaangenaam zijn voor anderen. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Het plagen doet zich vaak voor als een eenmalig incident dat beide partijen niet als bedreigend ervaren.

Plagen heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. De pedagogische waarde van plagen is de speelse wijze van omgaan met "conflictsituaties". Hierdoor ontwikkelen de leerlingen een vaardigheid, die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering. Plagen kan wel uitmonden in pesten.

Pesten is ernstiger. Er is sprake van pestgedrag als dezelfde persoon of personen (regelmatig en systematisch) bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Soms heeft een pester ook niet altijd in de gaten dat de ander zijn gedrag als pesten ervaart. En soms is het niet als pesten begonnen, maar wordt het dat uiteindelijk wel. Het is dan een glijdende schaal. Vaak wordt pesten door dader en slachtoffer verschillend ervaren. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus genomen worden. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om moeten gaan. Docenten, directie en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) in het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en moeten hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

1.2 Specifiek pestgedrag

Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen uitlachen of met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes, ongewenste sms-jes schrijven en sturen, via mail of chatprogramma's ongewenste opmerkingen en/of foto's verspreiden
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
Achternvolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren

uitsluiten van feestjes
bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
kliederen op boeken
banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven
het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

1.3 Partijen bij het pestprobleem

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Het is zaak wat extra alert te zijn op leerlingen die andere dingen doen of iets hebben dat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten, dat kan van alles zijn. Zelfs het heel goed zijn in bepaalde vakken kan een rol spelen. Je weet dit van tevoren niet.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte;
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt;
- Het probleem lijkt onoplosbaar;
- Het idee dat je niet behoort te klikken.

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders):

- Niet meer naar school willen;
- Niet meer thuis over school vertellen;
- Nooit meer andere kinderen naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- Slechtere resultaten op school dan vroeger;
- Regelmatig spullen kwijt of met kapotte spullen thuiskomen;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn;
- Blauwe plekken op ongewone plaatsen;
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries;
- Verjaardag niet willen vieren;
- Niet buiten willen spelen;
- Niet alleen een boodschap durven doen;
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Zelf blessures veroorzaken om niet naar school te hoeven.

De pester

Pesters zijn of lijken soms populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er in hun ogen immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie, negatief voorbeeldgedrag van ouders.

- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- Het moeten spelen van een niet-passende rol;
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas;
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Zulke spanningen kunnen door pesters op een zondebok worden afgereageerd;
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau);
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid);
- Een negatief zelfbeeld doordat de pester vroeger zelf (vaak) gepest is.

Wat de oorzaak ook is en hoe triest bepaalde zaken ook kunnen zijn, pestgedrag wordt door ons niet getolereerd. Het is onacceptabel en er wordt tegen opgetreden.

De meelopers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan echter ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De toeschouwers

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er gepest wordt, ze zien het wel, maar doen niets. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Hoofdstuk 2 Het anti-pestprotocol

2.1 Uitgangspunten

Onze school pakt het pesten aan vanuit de begeleidingsstructuur. Hierin spelen mentoren en teamleider een belangrijke rol. De uitgangspunten hierbij zijn:

Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, het management, ouders en leerlingen;

De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren; Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten; De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (dit anti-pestprotocol);

De school ontplooit preventieve (les)activiteiten. We volgen voor het bestrijden van pestgedrag een vijfsporenaanpak.

De vijfsporenaanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat alle personeelsleden voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt. We bieden hulp aan en er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het bieden van begeleiding aan de pester

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag, de eventuele gevolgen hiervan en de eventuele sanctie voor de pester wordt door ons ingezet. We proberen achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen. We wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag. We bieden begeleiding aan.

Het betrekken van de klas bij het probleem

De mentor bespreekt, indien nodig en wenselijk, met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders van zowel de gepeste leerling als de pester

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar

om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

2.2 Preventieve aanpak

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken over het vermijden, signaleren en omgaan met pestgedrag, waaronder ook digitaal pesten. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas belangrijke delen uit het anti-pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden bij de mentor en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. Het pestcoördinaat bewaakt het proces van het anti-pestprotocol binnen school.

2.3 Het stappenplan na een melding van pesten

A. De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt (in klassenverband) praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in Bijlage IV en V. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. De mentor brengt het kernteam van elk incident op de hoogte en maakt een notitie in magister. De mentor brengt ouders van de betrokkenen op de hoogte.
2. De mentor bespreekt met de pester direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor bespreekt het pestgedrag in zijn mentor les als er sprake is van klassenverband en kan daarbij gebruik maken van lesmateriaal. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider van de leerling(en).

B. De teamleider

1. De teamleider neemt de rol van de mentor over bij herhaling van het pestgedrag binnen de klas of wanneer het pesten frequent het klassenverband overstijgt. Zij heeft een gesprek met de gepeste en de pester en organiseert zo nodig een gesprek tussen beiden.
2. De pester krijgt een waarschuwing van de teamleider. Deze maakt een notitie in magister. Tevens wordt, indien nodig, de ondersteuningscoördinator ingelicht en betrokken.
3. De teamleider neemt contact op met de ouders van het slachtoffer en van de pester. De teamleider stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
4. De teamleider en/of de ondersteuningscoördinator of de mentor kan de peestsituatie inbrengen in het intern- of extern ondersteuningsteam. Hieruit kan eventueel hulp op vrijwillige basis volgen, zowel voor de pester als de gepeste leerling.
5. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - confronteren (zie Bijlage V);

- mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
6. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.

7. De teamleider koppelt alle informatie weer terug naar alle betrokkenen.

NB: in zeer ernstige gevallen, ter beoordeling van de directie – kan van het bovenstaande worden afgeweken: het oproepen van ouders, aangifte bij de politie, contact met vertrouwensinspecteur, vertrouwenspersonen binnen school, schorsing en eventuele verwijdering van school behoren dan tot de mogelijkheden. Zie ook hier onze klachtenregeling en/of ons reglement schorsing en verwijdering.

C. Schorsing Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, treedt indien nodig, ons reglement schorsing en verwijdering in werking.

D. Verwijdering van scholen die onder het bestuur van Atlas vallen

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag, liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school zal dan de procedure van verwijdering in gang zetten.

NB: de taak van het personeel

Het personeel heeft vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of pesten vermoeden, wordt van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en melding doen om hulp en overleg in gang te zetten.

Hoofdstuk 3 Digitaal pesten ofwel cyberpesten

3.1 Wat is digitaal pesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Digitaal pesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

3.2 Hoe wordt er gepest?

- Pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen);
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haat-mail of het dreigen met geweld in chatrooms;
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc;
- Ongewenst contact met vreemden;
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden;
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

3.3 Wat kun je - als leerling - doen om digitaal pesten te voorkomen of aan te pakken?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt;
- Gebruik een apart mailadres om jezelf te registreren op websites.
- Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft;
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat;
- Als je je vervelend voelt door iets wat je hebt gezien, vertel dat dan aan iemand die je vertrouwt;
- Blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug);
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst;
- Ga weg uit de chat als er iets vervelends gebeurt;
- Bel of mail niet zomaar met kinderen die je van internet kent, en spreek niet met ze af zonder dat je ouders dat weten;
- Verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of 'haat' mail;
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het chatten kent. Dus: geen e-mailadressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden enz. geven. Let vooral op bij foto's van jezelf: als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn, ook als jij hem al weggehaald hebt. Foto's kunnen ook bewerkt worden zonder dat jij dat weet of wilt. Houd daar rekening mee;

- Wees voorzichtig met het gebruik van je webcam. Gebruik geen webcam bij personen die je niet kent of vertrouwt. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor jij ze gemaakt hebt;
- Niet altijd persoonlijk opvatten;
- Negeer de pestmails, - sms, -chat;
- Blokkeer de afzender;
- Krijg je pest e-mails, blokkeer dan de afzender;
- Praat erover;
- Bewaar de bewijzen. Als de pesterijen al in een verder gevorderd stadium zijn en er via de sms, chat of mail bedreigingen worden geuit, bewaar deze dan. Hoe vervelend de mailtjes ook zijn, gooi ze niet weg. Maak een printje van de pestmail of sla de berichten op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden. Aan het IP adres van de e-mail kan soms afgeleid worden van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail, sms'jes e.d. aan kan nemen. Daar heeft men ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie het verstuurt. Bel de helpdesk op;
- Je kunt naar een van de contactpersonen op school gaan die je kunnen helpen;
- Aangifte doen bij de politie. In bepaalde gevallen kun je naar de politie om aangifte te doen. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het pesten 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl. Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld;
- Wees zuinig op je wachtwoorden. Zorg dat je je wachtwoorden en inlognamen niet doorgeeft aan anderen of dat ze makkelijk te raden zijn. Zo kunnen anderen niet bij je website of e-mail. Als dit wel gebeurd is, neem dan contact op met de beheerder van de site.

3.4 Het stappenplan na een melding van digitaal pesten

A. Voor de leerling:

1. Bewaar de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. (School: vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, MSN-gesprekken opslaan);

2. Blokkeren van de afzender. (School: leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren);

B. Voor school:

3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk;

4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen;

5. Verwijs de ouders zo nodig door. Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:

- 0800-5010: de onderwijstelefoon
- 0900-11131113: de vertrouwensinspectie;

6. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101);

7. Hulp voor ondersteuning. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de interne hulpverlening op school of externe hulpverlening wanneer verdere begeleiding nodig is.

Bijlagen

Bijlage 1   Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Feiten

- *Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem*
- *Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)*
- *Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)*
- *Hoe vaak wordt je gepest?*
- *Hoe lang speelt het pesten al?*
- *Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?*
- *Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?*
- *Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?*
- *Wat wil je dat er nu gebeurd; wat wil je bereiken?*

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- *Hoe communiceert de leerling met anderen?*
- *Welke lichaamstaal speelt een rol?*
- *Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?*
- *Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?*

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze.

Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Besteed aandacht aan wat de verantwoordelijkheid van de gepeste leerling is en welke rol hij/zij hierbij kan aannemen om pestgedrag zoveel mogelijk te kunnen voorkomen.

Stappenplan pesten

- *Negeer het pesten/ de pester; denk aan leuke dingen, tel tot 100, richt je op iets wat of iemand die je wel leuk vindt;*
- *Zeg tegen de pester vanuit de 'ik' boodschap dat je wil dat hij/zij stopt omdat je het niet leuk vindt;*
- *Als de pester doorgaat herhaal je de boodschap en geef je aan dat als het doorgaat, je er iemand bijhaalt 'om het op te lossen';*
- *Als de pester vervolgens weer doorgaat haal je er iemand bij om het op te lossen (lesgevende, conciërge, teamleidster, mentor, ondersteuningscoördinator).*

Bijlage 2   Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- *De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan*
- *Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen*
- *Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt*

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- *probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.*
- *relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.*
- *specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.*
- *veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.*

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan van de ondersteuningscoördinator of de Schoolmaatschappelijk werker (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Informatie voor ouders van gepeste leerlingen

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen;
- Niets meer over school vertellen;
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden;
- Slechtere resultaten op school dan vroeger;
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben;
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen;
- De verjaardag niet willen vieren;
- Niet buiten willen spelen;
- Niet alleen een boodschap durven doen;
- Niet meer naar een club willen / durven gaan;
- Bepaalde kleren niet meer aan willen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven.

Wat ouders / verzorgers zelf kunnen doen:

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen;
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken;
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt en garandeer uw kind, dat u zorgvuldig en vertrouwelijk hiermee zult omgaan;
- Leg uw kind uit hoe het komt dat kinderen pesten;
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een DVD over het onderwerp;
- Vertel dat als volwassenen niets doen, zij niet zien dat er gepest wordt of dat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost;
- Waarschuw uw kind dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. De problemen van het kind dat pest zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn;
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat;
- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet;
- Beloon uw kind en help het zijn / haar zelfrespect terug te krijgen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team) sport;
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: "Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?";
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind;
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining;
- Houd het niet stil, maar onderneem actie, door iemand in vertrouwen te nemen.

Informatie voor ouders van pestende leerlingen

- *Neem het probleem serieus;*
- *Raak niet in paniek: elk kind kan in de verleiding komen te gaan pesten;*
- *Probeer achter de mogelijke oorzaak en aanleiding van het pesten te komen;*
- *Maak uw kind gevoelig voor wat het gedrag anderen doet;*
- *Besteed aandacht aan uw kind, door te laten merken dat u veel waarde hecht aan wat voor hem/haar belangrijk is. En door te laten merken dat u het belangrijk vindt dat het zich niet rot voelt;*
- *Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;*
- *Bekijk samen met uw kind een video band over pesten;*
- *Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan;*
- *Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind;*
- *Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen. Informatie hierover is op te vragen bij het pestcoördinaat.*

SG de Dijk valt onder het Atlas College. Het Atlas College kent vele regelingen. Deze kunt u vinden op de website atlascollege.nl. De twee belangrijkste die op dit onderwerp betrekking hebben zijn, "Klachtenregeling Atlas College" en "Leerlingenstatuut".

GEDRAGSCODE EN GEDRAGSREGELS

Voor het gehele Atlas College (SG De Dijk is hier een onderdeel van) geldt de volgende gedragscode en gelden tenminste de bijpassende gedragsregels voor de leerlingen. N.B. Daar waar staat "school" wordt bedoeld de organisatie van school of het gebouw met de bijbehorende terreinen. Dit kan uit de zin worden opgemaakt. Indien alleen het gebouw wordt bedoeld zal er "schoolgebouw" staan.

1. Respect

Iedereen in school respecteert in principe de opvattingen en gedragingen van een ander en respecteert zonder meer de integriteit van het lichaam en de bezittingen van een ander.

Dus:

- a. Ik accepteer in principe een ander zoals hij is en accepteer in principe het gedrag van een ander.
- b. Ik gedraag me respectvol naar anderen en discrimineer niet.

2. Over de schreef

Respect en dus tolerantie kent ook grenzen: opvattingen en gedrag worden niet geaccepteerd als zij respectloos zijn naar de ander toe. Dan ga je over de schreef.

Dus:

- c. Ik pest niet, ik scheld niet, spreek geen kwaad en roddel niet, ook niet met behulp van de computer en sms.
- d. Ik blijf van een ander en van de spullen van een ander af.
- e. Ik maak geen opmerkingen of gebaren van seksuele aard naar een ander toe.
- f. Ik draag geen aanstootgevende kleding.
- g. Ik dreig niet en ik gebruik geen lichamelijk geweld.
- h. Ik neem geen wapens en drugs/alcohol mee naar school.
- i. Ik rook niet in de school.
- j. Ik beschadig niets in de school.
- k. Ik houd de school en de schoolomgeving netjes.
- l. Ik verstoer de rust niet op school, vooral niet op die plaatsen waar wordt geleerd en gewerkt.
- m. Ik maak geen geluids- of beeldopnamen in school zonder uitdrukkelijke toestemming van de schoolleiding

3. Conflicten zonder geweld

Kritiek op elkaar en verschil van mening mag en is soms ook noodzakelijk, maar altijd met respect en zonder het contact met de ander te verbreken.

Dus:

- n. Als iemand mij hindert, zeg ik duidelijk: 'Stop daar mee.
- o. Als dat niet helpt, vraag ik een ander zonder geweld te bemiddelen.

- p. Ik speel niet voor eigen rechter.
- q. Ik probeer altijd het contact met anderen te behouden.

4. Aanspreken

Iedereen in de school draagt zijn steentje bij aan het naleven van bovenstaande regels. Dat doe je bijvoorbeeld door anderen op de overtreding daarvan aan te spreken en open te staan voor het commentaar van anderen op je eigen gedrag.

Dus:

- r. Ik help anderen zich aan deze regels te houden en spreek hen aan op de overtreding van de regels.
- s. Ik sta open voor commentaar op mijn eigen gedrag en gebruik het om mijn gedrag te verbeteren.

5. Contact

Goede contacten tussen leerlingen en docenten en tussen leerlingen onderling is voor de sfeer op school en de leerprestaties van heel groot belang.

Dus:

- t. Ik draag geen kleding op school die het gelaat geheel of voor een groot deel bedekt.
- u. Ik draag geen donkere of spiegelende brillenglazen op school.
- v. Ik maak in de les geen gebruik van oortjes en geluidsapparatuur e.d.

6. Rechtspraak

Eigen rechter spelen kan niet. In de school zijn daarom over rechtspreken afspraken gemaakt. Iedereen houdt zich aan die afspraken.

Dus:

- w. Ik houd me aan de manier waarop in school wordt rechtgesproken:
  - nu recht: Bij nu recht beslissen de leraar, de conciërge, ander personeel van de school of de schoolleiding daar en op dat moment zonder verdere discussie;
  - straks recht: Na afloop van de les of op een ander rustiger moment kan je op een rustige manier bezwaar maken tegen deze beslissing bij degene die de beslissing heeft genomen of bij de schoolleiding;
  - later recht: Als je het oneens blijft met de beslissing kan je gebruik maken van de klachtenregeling van de school. Je kan vragen om bemiddeling of een klacht indienen bij een onafhankelijke klachtencommissie.

7. Straffen

Zware overtredingen leiden tot zware straffen; daarover is de school heel duidelijk.

Dus:

- x. Drugs/alcohol en wapens op school, plegen van lichamelijk en ernstig geestelijk geweld, dreiging met geweld, ernstige vormen van seksuele intimidatie, diefstal en vandalisme leiden tot schorsing, overplaatsing of verwijdering van school. Indien van toepassing zal ook aangifte worden gedaan bij de politie of zal het voorval bij de politie worden gemeld.

Bijlage 5 Instanties

Er zijn allerlei instanties die zich bezig houden met pesten en andere vormen van ongewenst gedrag, zowel in de vorm van voorlichting en preventie als in de vorm van hulpverlening.

Binnen school

Het Atlas College waartoe onze school behoort, kent een systeem van contactpersonen en vertrouwenspersonen die op kunnen treden in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld. Zij kunnen worden ingeschakeld als je het gevoel hebt dat je niet op de juiste wijze geholpen wordt door je mentor, ondersteuningscoördinator of door de schoolleiding of als je het gevoel hebt dat je niemand anders meer kunt vertrouwen.

De contactpersoon kan je in contact brengen met de vertrouwenspersoon maar je kunt ook zelf contact opnemen met de leerlingbegeleider/vertrouwenspersoon

De contactpersonen zijn:

Annemieke Puister, kernteamleidster VMBO B/K;

Mirjam Mensch, kernteamleidster M/H/V;

Franca Capuzzato, ondersteuningscoördinator;

Carolien van Diepen en Björn Schouten, vertrouwenspersonen.

De twee kernteamleiders en de ondersteuningscoördinator vormen samen het pestcoördinaat.

Buiten school

Vertrouwensarts;

Schoolverpleegkundige en schoolarts vanuit de GGD;

Schoolmaatschappelijk werk vanuit Stichting De Wering/ Koploper vanuit het Wijkteam.

Publicaties

- Meer, B. van der, *De zondebok in de klas*. Deze publicatie kan via het e-mailadres: b.vandermeer@home.nl worden aangevraagd.
- Meer, B. van der, *Pesten op school. Overzicht van artikelen*. Utrecht: Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS), 1999. ISBN 90 6607 304 7. De publicatie is schriftelijk te bestellen bij het APS o.v.v. bestelnummer: 601.003. Het postadres is: APS, Postbus 85475, 3508 AL Utrecht.
- Meer, B. van der, *Kinderen en pesten, wat volwassenen ervan moeten weten en eraan kunnen doen*. Utrecht/Antwerpen: Kosmos-Z&K-uitgevers, 2002, 3e volledig herziene druk. ISBN: 90 21 53 62 50. In dit boek vindt men een concrete antwoorden op de vragen die ouders tijdens ouderavonden het meest stelden.
- Meer, B. van der, *Pesten bij kinderen, adviezen aan volwassenen*. Driebergen: OUDERS & COO, 1996, 2e druk. ISBN 90 75 760 01 9. In deze publicatie is achtergrondinformatie voor ouders over pesten op school opgenomen, waarna concrete adviezen worden gegeven aan de ouders van de pester, het gepeste kind en die van de rest van de klas
- Meer, B. van der, *Pesten op school, lessuggesties voor leerkrachten*. Assen: Van Gorcum, 2002, tweede druk. ISBN 90 232 3239 9.
- Meer, B. van der, *Lees- en voorleesboeken over pesten*. Utrecht: APS, Afd. VODA, 1999, ISBN 90 6607 3055.
- Mooij, T. *Pesten in het onderwijs*. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), 1992.
- Mooij, T. *Leerlinggeweld in het voortgezet onderwijs*. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), 1994.
- Fekkes, M. *Bullying among elementary school children*. Promotie Universiteit Leiden 28 juni 2005. Fekkes onderzocht of antipestbeleid op (basis)scholen helpt.
- <http://www.gedragpunt.nl/actueel/nieuws1/pesten-wat-doe-je>

Links naar internetsites

Algemene zoekpagina's

- www.pesten.startkabel.nl
- www.pesten.startpagina.nl

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

- www.pesten.net

Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

- www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)

- www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

- www.ppsi.nl

PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en

bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.

- www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

- www.veilig.kennisnet.nl

Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.

Films met als thema pesten

- *Spijt (2013); regisseur Dave Schram*
- *Ben X (2007); regisseur Nic Balthazar*
- *Bluebird (2004); regisseur: Mijke de Jong*
- *De tasjesdief (1995); regisseur: Maria Peters*
- *Pudding Tarzan (1982); regisseur Soren Kragh-Jacobson; Deense jeugdfilm, nagesynchroniseerd*

Pestpreventie SG De Dijk

'De school waar de leerling zich thuis voelt, omdat hij gewaardeerd wordt om wie hij is'.

In het anti-pestprotocol heeft SG De Dijk de volgende *punten* vastgelegd, die leidend zijn voor het anti-pestbeleid op school:

- Er is sprake van pestgedrag als dezelfde persoon of personen (regelmatig en systematisch) bedreigd en geïntimideerd wordt.;
- De partijen bij het pestprobleem zijn de gepeste leerling, de pester, de meelopers en de toeschouwers;
- De begeleidingsstructuur is leidend bij de aanpak. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; ouders en leerlingen, docenten, onderwijsondersteunend personeel, het management. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt gezien;
- De mentor en de teamleiders, aangestuurd door het pestcoördinator, spelen een belangrijke rol in het anti-pestbeleid;
- Er bestaan vele manieren van pesten, het zogenaamde digitale pesten (via het internet of via de mobiele telefoon) is een verschijnsel, dat steeds vaker opduikt en de nodige aandacht binnen onze school krijgt.

UITGANGSPUNTEN:

Het beleid t.a.v. het pesten is gebaseerd op de volgende actiepunten:

- **De algemene verantwoordelijkheid van de school**

De school zorgt dat alle personeelsleden voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. In het mentorprogramma wordt jaarlijks met enige regelmaat aandacht besteed aan pesten met behulp van de methode 'Leefstijl'. Naast de mentor hebben de teamleiders en het pestcoördinator hierin een eigen verantwoordelijkheid.

- **Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt**

Het probleem wordt serieus genomen. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt. We proberen achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen. Waar nodig bieden wij begeleiding aan.

- **Het bieden van begeleiding aan de pester**

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag, de eventuele gevolgen hiervan en de eventuele sanctie voor de pester wordt door ons ingezet. We proberen achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen. Waar nodig bieden wij begeleiding aan.

- **Het betrekken van de klas bij het probleem**

Indien nodig en wenselijk, bespreekt de mentor met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.

- **Het bieden van steun aan de ouders van zowel de gepeste leerling als de pester**

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Het bovenstaande is een samenvatting van het anti-pestprotocol, vastgesteld door MR en directie in 2016.